

Tak například § 120 Návrhu upravující způsobilost cizince být rozhodcem opisuje § 4 ZRŘ. Stejně tak § 122 n. Návrhu týkající se uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů vychází z § 38 až 40 ZRŘ. Stejným způsobem je ve zněních obou předpisů definován princip vzájemnosti, uznání cizích rozhodčích nálezů nebo jsou určeny důvody pro odepření uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Ustanovení § 121 Návrhu upravuje určení rozhodného práva. Stejně jako ZRŘ i Návrh počítá s možností stran zvolit si rozhodné právo. Pokud toto právo strany nezvolily, určí je rozhodci podle kolizních norem tohoto zákona. Připomeňme na tomto místě EÚ, která se bude i nadále přednostně aplikovat a která dává možnost určit rozhodné právo rozhodcům (nezvolí-li rozhodné právo strany) podle kolizního pravidla, které budou považovat za přiměřené v daném případě. Totožným způsobem se posuzuje i otázka přípustnosti rozhodčí smlouvy, a to podle českého práva (srov. § 36 odst. 1 větu první ZRŘ a § 119 odst. 1 větu první Návrhu). Nově se však stanoví, že ostatní otázky rozhodčí smlouvy se posuzují podle právního řádu státu, v němž má být vydán rozhodčí nález.

Přes tuto drobnou odchylku tak lze konstatovat, že při bližším pohledu na navrhovaný zákon se jeví jeho modernizace spíše jako formální než obsahová. Nově jsou sice některá ustanovení upravující rozhodčí řízení vtělena do zákona, který má obsahovat obecný rámec úpravy mezinárodního práva soukromého a procesního, avšak tato ustanovení se obsahově shodují se zněním ZRŘ, který bude i nadále představovat *lex specialis* upravující komplexně problematiku rozhodčího řízení v České republice.

XII. ZÁVĚR

Rozhodčí řízení prošlo největším rozvojem v průběhu 20. století, kdy se s růstem mezinárodního obchodu zvýšila i potřeba rychlého vyřešení sporů z něho vzešlých. Výraznější efektivitu mezinárodní obchodní arbitráže pak zajistilo přijetí NYÚ, která umožnila úspěšné vymáhání výsledku arbitráže v zahraničí.

S koncem bipolárního rozdělení světa se právo upravující rozhodčí řízení začíná rychleji vyvíjet i v zemích bývalého východního bloku, České republiky

nevyjímaje. V souvislosti s tím došlo nejen k nárůstu počtu mezinárodních sporů řešených v arbitráži, kde je český subjekt jednou ze sporných stran, ale i ke vzniku možnosti projednat čistě vnitrostátní spor před rozhodci.³⁷⁴

Ve své práci jsem se nejprve musel pokusit nastínit samou podstatu fungování mezinárodní obchodní arbitráže, abych se následně mohl věnovat jednotlivým aspektům rozhodčího řízení.

Zvláštní důraz byl kladen především na otázku rozhodčích pravidel. Výklad této problematiky byl podán s ohledem na jednotlivé fáze rozhodčího řízení, aby bylo snadněji pochopitelné, nakolik jsou rozhodčí pravidla klíčovým determinantem pro průběh a výsledek arbitráže.

Rozhodčí pravidla zde byla vymezena široce, jako jakýkoli soubor procesních norem upravující postup v rozhodčím řízení. V tomto smyslu lze pod pojem rozhodčích pravidel podřadit nejen jednotlivé řady stálých rozhodčích soudů a pravidla předem určená pro arbitráž ad hoc, ale i pravidla vytvořená stranami, popř. rozhodci. Nesměly být opomenuty ani vnitrostátní právní předpisy procesního charakteru (v České republice ZRŘ a OSŘ), které se použijí subsidiárně v případech, na něž rozhodčí pravidla nepamatují ve své úpravě. Zároveň jakožto předpisy vyšší právní síly vymezují pomocí kogentních norem rámec, ve kterém se rozhodčí pravidla (a tak i samotný průběh arbitráže) mohou pohybovat.

Největší pozornost pak byla věnována první zmíněné skupině rozhodčích pravidel, tedy nejpoužívanějším řádům stálých rozhodčích institucí a z pravidel pro arbitráž ad hoc potom rozhodčím pravidlům UNCITRAL. Třebaže můžeme dospět k závěru, že si jsou jednotlivá pravidla navzájem velmi podobná, byly uvedeny i příklady, kdy se značně liší, na což strany musí pamatovat při jejich výběru. Tak např. bude pro strany celkem zásadní, zda si ponechají možnost dohodnout se na případném přezkumu rozhodčího nálezu nebo takovou možnost vyloučí odkazem na ta pravidla, která přípustnost odvolání předem zapovídají (např. rozhodčí pravidla LCIA).

I toto je jedním z příkladů, nakolik odlišné je rozhodčí řízení vůči řízení soudnímu, a to zejména v otázce autonomie vůle stran. Je-li podána žaloba k obecnému soudu, je celý průběh řízení určen procesními předpisy daného státu (v

³⁷⁴ To umožnilo přijetí ZRŘ (účinný od 1.1.1995).

České republice OSŘ). Strany sice mohou ovlivňovat průběh řízení prostřednictvím dispozičních úkonů, avšak pouze tam, kde jsou tyto úkony v zákoně předvídané, a vždy jen v přesně zákonem stanovené době. Strany si tak mezi sebou nemohou domluvit vlastní úpravu některých otázek (např. že se předem vzdávají svého práva na odvolání). Naproti tomu rámec určený národními předpisy, které upravují problematiku rozhodčího řízení (v České republice ZRŘ), není zdaleka tak striktně vymezen. Většina klíčových otázek (kdo, kde, kdy a podle jakých pravidel bude rozhodovat) je ponechána na vůli stran. Bylo by v soudním řízení nemyslitelné, aby strany vybraly jiný postup v řízení než ten, který je určen národními procesními zákony. V tomto ohledu je možnost volby rozhodčích pravidel ojedinělým jevem, který znamená velkou výhodu rozhodčího řízení. Na druhou stranu představuje tato větší volnost pro strany i určitá rizika. Ta se budou týkat zejména stran, které nemají s rozhodčím řízením potřebné zkušenosti a široký prostor pro autonomii své vůle ani nevyužijí a raději by volily jistotu předem daného a jim známějšího postupu soudního řízení.

Rozhodčí řízení představuje v dnešní době účinnou a v mezinárodním obchodním styku vůbec nejčastější metodu řešení sporu, která je unikátní tím, že kombinuje výhody soudního řízení (závaznost rozhodčího nálezu) s výhodami ostatních ADR (menší formálnost, větší flexibilita a širší autonomie vůle stran). Tato skutečnost vede k příslibu růstu počtu arbitráží i do budoucna, a to jak na mezinárodní scéně, tak i ve vnitrostátních sporech.